

Olof von Dalinsällskapet

Olof von Dalin 1708 - 1763

Barndomen i Vinberg

Olof Dalin föddes år 1708 i Vinbergs prästgård inte långt från Falkenberg i Halland, ett landskap som hade hört till Danmark fram till 1645. Prästgårdarna på landet var viktiga kulturcentra och båda hans föräldrar kom från begåvade prästsläkter. När Olof var två år gammal dog hans far. Severin Bökman, som tidigare hade varit adjunkt i församlingen, blev kyrkoherde och gifte sig med Olofs mor. Familjen var inte rik, men barnen fick en god utbildning. Först undervisades de av föräldrarna, sedan av en privat informator. Olofs talanger i att skriva och teckna uppmuntrades.

Student i Lund

Redan som 13-åring skrevs Olof in vid Lunds universitet. Han läste där i sex år. Först ville han studera medicin, inte teologi som sina bröder. Men han blev mer intresserad av filosofi, historia och litteratur, bl. a. genom den berömde och medryckande filosofiprofessorn Anders Rydelius.

Informator i Stockholm.

Dalin blev anställd som informator hos adelsfamiljen Rålamb i Stockholm. Där kom han i kontakt med huvudstadens ledande kretsar inom politik och kultur. Ryktet om hans kvickhet och hans litterära talanger spred sig, och han fick vänner för livet.

Dalin lämnade informatorstjänsten och var för en tid anställd vid Riksarkivet. År 1737 blev han chef för Kungliga Biblioteket. Två år senare reste han till Paris på en årslång bildningsresa i sällskap med sin tidigare elev Rålamb och några andra unga män. Han blev medlem av Vetenskapsakademien. 1744 fick han Riksdagens uppdrag att skriva en svensk historia och senare också titeln rikshistoriograf.

Vid hovet

En ny epok i Dalins karriär började när Lovisa Ulrika blev Sveriges kronprinsessa. Hon gifte sig 1744 med tronföljaren Adolf Fredrik av Holstein-Gottorp. Som syster till Fredrik den store av Preussen var hon väl insatt i upplysningstidens idéer och uppskattade Dalins bildning och spiritualitet. Dalins skrivkonst blev en viktig ingrediens i hovets nöjen och sällskapsliv. År 1750 blev han utnämnd till kronprins Gustavs (Gustav III) lärare och året därefter adlades han och fick namnet "von Dalin". Han var Vitterhetsakademiens förste sekreterare.

Misslyckad statskupp

År 1756 hade hovkretsar som stod kungaparet nära planerat en statskupp för att öka kungens makt. Den misslyckades från allra första början. Flera hovmän ställdes till svars och blev avrättade. Dalin fanns bland de anklagade, men räddades av inflytelserika vänner. Han utestängdes från hovet under ett antal år, men kom tillbaka och utnämndes till hovkansler kort före sin död 1763.

—

Människan Dalin

Dalin skrev aldrig mycket om sig själv, och andra källor har inte heller mycket att säga om hans privatliv och personlighet. I sällskap var han ibland fåordig och tystlåten, och även om han läste och förstod flera främmande språk så talade han dem inte särskilt väl. Det var hans författartalang som gjorde honom omtyckt och berömd. Som människa ansågs han vara artig, älskvärd och vänfast. Såvitt man vet hade han inga kärleksaffärer av något slag och han förblev ungtkarl livet ut.

